

CASTELLS CATALANS

GUARDIOLA

Nom del castell: Guardiola
Data de construcció: X
Municipi: Guardiola de Berguedà
Comarca: Berguedà
Altitud: 751 m
Coordenades: E 1.868704 N 42.215492
(Geogràfica - ETRS89)
Com arribar-hi: es troba damunt del turó que hi ha al costat del pont vell de Guardiola i s'hi accedeix des de la carretera que s'enfila cap a Saldes des de la C-16.

Castell de Guardiola. Foto de Jordi Gironès.

El castell de Guardiola dominava l'entrada de l'alta conca del Llobregat: de les valls d'Eina, del Bastareny o de Bagà i de Lillet. A l'origen devia ser una petita torre de guaita, que es degué anar ampliant fins a convertir-se en un castell, no gaire ric en terres, però situat en un lloc estratègic.

La donació de la zona on hi havia el castell al monestir de Bagà, per part del comte cerdà, es degué produir durant el segle X. És possible que des de l'any 962 —quan el comte Sunifred de Cerdanya–Besalú donà l'alou de Llenes— la torre de Guardiola passés a dependre del monestir de Sant Llorenç prop Bagà.

Al segle XIII, la batllia del castell depenia d'una família que havia adoptat el nom de Guardiola com a cognom. Però quan el càrrec passà, el 1281, a Agnès de Guardiola, aquesta renuncià el càrrec i lliurà el castell al monestir, a canvi de la seva manutenció vitalícia. Els reis Jaume II i Alfons III de Catalunya–Aragó es preocuparen d'incorporar el castell al domini reial, mitjançant un pacte amb els abats successius del monestir. El 1327 hom arribà a un acord pel qual se cedia al rei la meitat per indivís del castell i de les seves dependències en lliure i franc alou, de tal manera que els reis no la poguessin alienar, ja que, abans, havia de tornar a poder del monestir. El monestir va rebre, a canvi, la meitat indivisa de la meitat que el rei tenia a les parròquies de Santa Maria i Sant Julià de Vallcebre i de Sant Mateu de Fumanya.

El castell de Guardiola fou escenari d'un combat entre els partidaris del rei Jaume III de Mallorca i els de Pere III de Catalunya–Aragó. Un exèrcit format per berguedans s'oposà a Jaume III de Mallorca i en foragità les tropes del castell, el qual fou incorporat més tard a la corona, solemnement, per Pere III (1346). El 1364, però, el castell i el terme de Llenes foren venuts a la Universitat de Berga (1364) i, l'any següent, l'abat de Sant Llorenç prop Bagà vengué la seva meitat al baró de Pinós. Poc després esclatava la rivalitat entre els dos nous propietaris del castell, causa de bregues entre els berguedans i els homes de la baronia de Pinós.

El castell de Guardiola passà per diversos avatars durant la guerra contra Joan II. Aquest donà, l'any 1469, el castell de Guardiola a Galceran de Pinós–Fenollet i de Mur per compensar-lo de les possessions que li havien estat confiscades al Rosselló pel rei francès. Uns quants anys més tard, el seu successor, Galceran de Castre–Pinós s'apoderà dels castells de Berga i de Guardiola, bé que posteriorment els restituí (1482).

Les rivalitats entre els berguedans, amos del castell de Guardiola, i els barons de Pinós, continuaren durant molts anys, agreujades en moments de dificultats, com quan hi hagué la pesta de 1589 o bé durant la guerra dels Segadors, en la qual Berga es mantingué fidel a Felip IV de Castella i tingué, per tant, el castell de Guardiola al servei d'aquest monarca. Sembla que fou el cardenal

Castell de Guardiola. Fotos de Jordi Gironès.

Richelieu, en una retirada dels francesos, qui va manar la destrucció del castell el 1642.

Sota el castell, salvant el Llobregat, hi ha el Pont Vell de Guardiola, que té dues arcades de mig punt, la central més ampla que la lateral, secundària, i dues petites obertures d'arc de mig punt. El pont fou bastit en època romànica, però es va refer al segle XVIII. Un altre pont, el de Saldes,

d'una sola arcada de mig punt rebaixada, salva el riu prop del castell de Guardiola. Construït al segle XIII, fou reformat al segle XVIII.

Text extret de la Gran Enciclopèdia Catalana.

Jordi Gironès Vilardebò

Octubre de 2012

